

**МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА МЕДИЧНА ШКОЛА»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІВН «ЄМШ»
К. М. Н. доцент І.Ю. Літвінова

«*ЛВ*» 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

Дисципліна: «КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ»

Підготовки: другого (магістерського) рівня
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»

КИЇВ 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Навчально-науковий інститут «Європейська медична школа», кафедра клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства і гінекології.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Доктор мед. наук, професор кафедри фундаментальних дисциплін - Савицький І.В.
Кандидат фарм. наук, доцент кафедри фундаментальних дисциплін - Брубейкер І.О.
викладач кафедри клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства та гінекології - Грицан І.І

Схвалено на засіданні кафедри клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства та гінекології.

Протокол № 4
Від « 7 » липень 2021 року

Завідувач кафедри Бабенков Г.Д.

Затверджено на засіданні Вченої ради ННІ «Європейська медична школа»
Протокол № 1 від « 26 » серпень 2021 року.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Впровадження в клінічну практику великої кількості лікарських засобів, необхідність визначення їх ефективності та безпеки призначення обумовлює потребу уніфікованого підходу до системи вивчення їх фармакокінетики, фармакодинаміки, взаємодії та побічної дії у хворих. Це стало причиною введення у програму підготовки лікарів наприкінці 60-х початку 70-х років ХХ сторіччя нової медичної дисципліни – клінічної фармакології.

Клінічна фармакологія - це наука, що займається вивченням лікарських засобів (ЛЗ) в застосуванні до людини (ВООЗ). Вона вчить лікаря вибрати з усіх існуючих найефективніший і найбезпечніший препарат для індивідуалізованої терапії і профілактики з урахуванням його супутніх захворювань. Поглиблені знання з клінічної фармакології дозволять визначити правильний режим застосування ЛЗ, його лікарську форму і шляхивведення, запобігти й усунути побічні реакції і небажану взаємодію ліків між собою.

Знання клінічної фармакології базується як на експериментальних даних і теоретичних положеннях фармакології і інших медико-біологічних наук так і на фактичному матеріалі клінічних дисциплін.

Викладання клінічної фармакології є найбільш оптимальним на клінічних терапевтичних базах, з урахуванням етіології захворювання, основних патогенетичних механізмів його формування, клінічної картини його перебігу, відповідних лікарських препаратів з порівняльним їх аналізом і вибором потрібного.

Головним завданням при викладанні предмета повинна бути підготовка спеціаліста з достатнім обсягом теоретичних знань і практичних навичок для проведення максимально раціональної медикаментозної терапії у конкретного хворого, спеціаліста, володіючого методологією індивідуального підбору ефективних і безпечних препаратів на підставі фармакокінетики, фармакодинаміки, можливих виявів побічної дії, особливостей перебігу захворювання, віку хворого, оптимальних лікарських форм, складання раціональної у фармакокінетичному і фармакодинамічному відношенні комбінації ліків.

Студент повинен вміти розробити стратегію і тактику лікування захворювання у конкретного хворого і здійснювати динамічний контроль ефективності й безпеки медикаментозної терапії.

Програма з клінічної фармакології для студентів вищих медичних закладів III-IV рівнів акредитації складена для спеціальностей 222 „Медицина”, у напрямку підготовки 22 „Охорона здоров'я” у відповідності з діючими нормативними документами.

Програма складена на підставі наступних нормативних документів:

- освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ) та освітньо-професійних програм (ОПП) підготовки фахівців, затверджених наказом МОН України №239 від 16.04.03 „Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти з напрямку підготовки 1101 – „Медицина”,
- рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін, затверджених наказом МОЗ України № 152 від 24.03.04 „Про затвердження рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін” зі змінами та доповненнями, внесеними наказом МОЗ України №492 від 12.10.04 „Про внесення змін та доповнень до рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін”,
- наказу МОЗ України № 148 від 31.01.03 „Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації у системі вищої медичної та фармацевтичної освіти”,
- експериментального навчального плану, розробленого на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) і затвердженого Наказом МОЗ України №52 від 31.01.05 „Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст” кваліфікації „лікар” у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації України за спеціальностями „лікувальна справа”, „педіатрія”, „медико-профілактична справа”.
- інструкцією про систему оцінювання навчальної діяльності студентів за умови кредитно-модульної системи організації навчального процесу (Медична освіта у світі та в Україні. Затверджено МОЗ України як навчальний посібник для викладачів, магістрів, аспірантів, студентів. Київ. Книга плюс, 2005).

Згідно вимог абзацу третього частини другої статті 56 та частини сьомої розділу XV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про вищу освіту» та наказу МОЗ України № 08.01-47/8986 від 24.03.2015 р. здійснені доволі значні корекції навчальних планів до дипломної підготовки лікарів для освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» напряму 1201 «Медицина» за спеціальностями 7.12010001 «Лікувальна справа», 7.12010002 «Педіатрія», 7.12010003 «Медико-профілактична справа». Ці зміни рекомендовані у навчальний процес з 01.09.2015 р. Зазначені плани розроблені на основі Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи з урахуванням вимог Директиви Європейського союзу щодо визнання професійних кваліфікацій від 2005 року (№ 2005/36ЄС), обговорені на робочій раді проректорів з науково-педагогічної роботи, начальників навчальних відділів (м. Київ, 12.03.2015 р.).

На виконання Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, наказу МОН України № 47 від 26.01.2015 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 н.р.», зареєстрованого в

Міністерстві юстиції України 04.02.2015 за № 132/26577, листів МОН України від 20.01.2015 № 1/9-19 «Щодо організації атестації здобувачів вищої освіти та організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році», листів МОЗ України від 24.03.2015 № 08.01-47/8986 та від 16.04.2015 № 08.01-47/12-37 . Про затвердження скорегованих навчальних планів до дипломної підготовки фахівців галузей знань 1201 «Медицина» та 1202 «Фармації».

Згідно з навчальним планом вивчення клінічної фармакології здійснюється протягом 6 року навчання.

Клінічна фармакологія як навчальна дисципліна:

а) базується на вивченні студентами медичної біології, фізіології, патологічної фізіології, мікробіології, медичної хімії, біологічної хімії, фармакології, пропедевтики внутрішньої медицини, внутрішньої медицини, фтизіатрії, неврології, психіатрії, дерматології, венерології, травматології та ортопедії, акушерства і гінекології, й інтегрується з цими дисциплінами.

б) закладає основи вивчення студентами внутрішньої медицини, загальної практики (сімейної медицини), анестезіології та інтенсивної терапії, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосувати знання з клінічної фармакології в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності

в) закладає основи формування уявлень про загальні принципи медикаментозної терапії основних захворювань і окремих їх проявів.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонської декларації.

Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS –залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними модулів (залікових кредитів).

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- а) практичні заняття,
- б) самостійна робота студентів.

Практичні заняття передбачають таку організаційну структуру:

1. Підготовчий етап (організаційний, постановка навчальних цілей та їх мотивація, контроль вихідного рівня знань — тестові завдання за "Крок-2", усні теоретичні запитання, виписування рецептів).

1. Основний етап (формування професійних вмінь та навичок щодо визначення загальних принципів фармакокінетики, фармакодинаміки, клінічний розбір хворих, виписування рецептів, розв'язання типових фармакотерапевтичних задач та тестових завдань, виконання завдань з використанням комп'ютерної техніки).

Тривалість практичного заняття щодня становить 4 години, кількість днів – 11.

Під час практичних занять необхідно використовувати аудіовізуальні засоби навчання: таблиці, слайди, прозирки, колекції лікарських препаратів, навчальні фільми, комп'ютерну техніку та ін.;

Обов'язковим є на кожному практичному занятті клінічний розбір хворого по темі заняття. Це передбачає:

- обстеження хворого
- формулювання попереднього діагнозу
- призначення необхідного лікування
- показання та протипоказання до призначення того чи іншого препарату
- клінічні прояви препаратів даної групи
- негативні прояви препаратів даної групи
- взаємодія різних препаратів
- аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують зміни функції організму людини під впливом препарату.

Самостійна робота студентів займає у вивченні дисципліни вагомє місце і полягає в традиційній позааудиторній підготовці студентів.

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ “КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ”

Клінічна фармакологія як предмет має на меті підготовку спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, володіють методологією вибору найбільш ефективних та безпечних лікарських засобів, а також їх комбінацій, враховуючи індивідуальні особливості організму, перебіг та форму захворювання, наявність супутньої патології, на основі даних доказової медицини.

КІНЦЕВІ ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ „КЛІНІЧНА ФАРМАКОЛОГІЯ”

Кінцеві цілі навчальної дисципліни сформульовано відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) і освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ)

- Вибирати необхідні лікарські засоби, адекватну лікарську форму та дозовий режим введення при призначенні хворим з основними патологічними синдромами
- Визначити основні методи клінічного дослідження хворих для оцінки ефективності і безпеки призначення лікарських засобів та аналізувати їх результати
- Використовувати основні параметри фармакокінетики з метою раціонального призначення ліків

- Інтерпретувати і враховувати у клінічній практиці особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп лікарських засобів
- Передбачити наслідки взаємодії ліків при комбінованому використанні та володіти навичками профілактики і корекції небажаних ефектів лікарських засобів
- Проводити опитування хворих з метою збору лікарського анамнезу і передбачати можливість виникнення ускладнень фармакотерапії

Згідно з вимогами ОПП дисципліна забезпечує набуття студентами **Компетентностей та програмних результатів навчання:**

Загальні компетентності(ЗК)	
ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК-3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК-4	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК-5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
ЗК-6	Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.
ЗК-7	Здатність працювати в команді.
ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК-11	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК-12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
ЗК-13	Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.
ЗК-15	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові компетентності(ФК)	
ФК-1	Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
ФК-2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
ФК-3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК-5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
ФК-6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань
ФК-7	Здатність до діагностування невідкладних станів
ФК-8	Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
ФК-9	Навички надання екстреної медичної допомоги
ФК-17	Здатність до ведення медичної документації.

ФК-22	Здатність інтерпретувати біохімічні, лабораторні, функціональні результати обстеження, розуміючи взаємозв'язок між ними, як невід'ємної частини для встановлення остаточного клінічного діагнозу.
ФК-23	Здатність скласти план медико-профілактичних заходів щодо запобігання патогенезу неінфекційних хвороб, загострення хронічних захворювань у стадії ремісії.
Програмні результати навчання(ПРН)	
ПРН-3	Виділяти провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1). Встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання (за списком 2). Призначати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (за списком 4). Здійснювати диференціальну діагностику захворювань (за списком 2). Встановлювати попередній клінічний діагноз (за списком 2).
ПРН-5	Визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).
ПРН-14	Визначати джерело та/або місце знаходження потрібної інформації залежно від її типу; отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела; обробляти та проаналізувати отриману інформацію.
ПРН-23	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
ПРН-24	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
ПРН-27	Оцінювати ефективність лікування хворих на інфекційні та неінфекційні захворювання за допомогою лабораторно-діагностичних та функціональних досліджень.
ПРН-28	Складати алгоритм біохімічного, лабораторно-діагностичного та функціонального дослідження пацієнта в залежності від стану та етапності захворювання, з урахуванням основних патологічних симптомів і синдромів захворювання, аналізуючи функціональний стан органів та систем, в залежності від стану та етапності захворювання

**Опис навчального плану з дисципліни
„Клінічна фармакологія” для студентів за спеціальністю 222
„Медицина”,**

Структура навчальної	Кількість годин, з них			Рік навчання	Вид контролю
	Всього	Аудиторних	СРС		

дисципліни		Лекції	Практичних занять			
	90	10	40	40	6	Диференційний залік
Кредитів ECTS	3,0					
Модуль 1:	90 годин	10	40	40		Диференційний залік

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1.

Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки.

Клініко – фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на ліпідний обмін

Визначення предмету „клінічна фармакологія”. Методи контролю ефективності та безпечності застосування різних лікарських засобів.

Шляхи введення, розподілення, біотрансформація, виведення лікарських засобів. Механізм дії лікарських речовин, їх фармакологічні ефекти та зміни стану функцій організму у відповідь на вплив лікарських препаратів.

Класифікація гіполіпідемічних лікарських засобів. Обґрунтування вибору препарату в залежності від класу дисліпідемії. Дозовий режим, взаємодія з іншими групами препаратів. Оцінка ефективності і безпечності застосування. Побічна дія препаратів.

Тема 2.

Клініко-фармакологічна характеристика антиангінальних та антиішемічних лікарських засобів.

Класифікація антиангінальних лікарських засобів. Особливості поєднаного застосування препаратів (органічних нітратів, β-адреноблокаторів та блокаторів кальцієвих каналів). Дозовий режим. Показання і протипоказання до призначення. Фактори, що знижують резистентність до препаратів цієї групи. Методи оцінки ефективності і безпеки терапії.

Тема 3.

Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до зсідання

Лікарські засоби, що впливають на згортання крові і фібриноліз: засоби, що стимулюють адгезію й агрегацію тромбоцитів, засоби, що збільшують утворення фібринових тромбів, інгібітори фібринолізу. Антитромботичні препарати: антиагреганти, засоби, що перешкоджають утворенню фібринних тромбів (антикоагулянти прямої і непрямой дії). Засоби, що активують систему фібринолізу. Методи оцінки і критерії ефективності та безпеки лікарської терапії. Можливі ускладнення лікарської терапії захворювань крові. Діагностика, корекція і профілактика побічних реакцій.

Тема 4.

Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів.

Принципи лікування гіпертонічної хвороби. Класифікація антигіпертензивних препаратів. Обґрунтування вибору препарату в залежності від стадії та ступеню артеріальної гіпертензії та типу гемодинаміки. Характеристика препаратів першої та другої лінії. Дозовий режим. Порівняльна характеристика лікарських засобів, щодо ефективності і принцип вибору, сумісність препаратів при різних варіантах перебігу і наявності супутньої патології. Оцінка ефективності і безпечності застосування. Вибір препарату та дозовий режим в залежності від віку, наявності вагітності.

Тема 5.

Клініко-фармакологічна характеристика антиаритмічних лікарських засобів

Класифікація антиаритмічних препаратів. Порівняльна характеристика окремих фармакологічних груп. Особливості вибору препарату для зняття приступів аритмії та їх превентивної терапії у конкретних ситуаціях. Роль засобів, що впливають на електролітний обмін. Роль серцевих глікозидів у боротьбі з аритміями. Дозовий режим. Взаємодія антиаритмічних препаратів між собою при комбінованій терапії та з препаратами інших груп. Оцінка ефективності і безпеки застосування.

Тема 6.

Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Протизапальні лікарські засоби.

Класифікація засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Фармакокінетика та фармакодинаміка. Дозовий режим. Особливості їх поєданого застосування з глюкокортикоїдами. Терапевтична ефективність β_2 агоністів, М-холіноблокаторів, метилксантинів. Вибір бронхолітичних засобів при знятті нападу астми і систематичній терапії ХОЗЛ, в тому числі - з урахуванням супутньої патології. Порівняльна характеристика їх терапевтичної цінності. Побічна дія препаратів, переваги і недоліки різних фармакологічних груп. Методи оцінки ефективності та безпеки терапії, з урахування ступеня бронхіальної обструкції, в'язкості харкотиння, стану центральної і периферичної гемодинаміки.

Класифікація стероїдних та нестероїдних протизапальних лікарських засобів. Сучасні уявлення про механізм дії. Порівняльна характеристика протизапальної дії препаратів. Показання та протипоказання до застосування. Дозовий режим. Схеми призначення глюкокортикоїдів. Сумісність препаратів у комбінованій терапії захворювань. Побічна дія, методи контролю ефективності і безпеки лікування.

Тема 7.

Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів.

Класифікація протиалергійних засобів: протигістамінні, препарати, що ускладнюють визволення з тучних клітин медіаторів негайного типу, препарати, що знижують проникливість судин. Фармакологічні ефекти. Застосування. Побічні ефекти. Протипоказання до застосування. Клінічні рекомендації.

Тема 8.

Клініко-фармакологічна характеристика гормональних лікарських засобів.

Класифікація гормонів та гормоновмісних препаратів. Стероїдні статеві гормони, естрогени, андрогени, їх роль у гормонозамісній терапії. Анти естрогени, антиандрогени, покази та протипокази до їх призначення. Гормональні контрацептиви, їх роль у плануванні сім'ї. Контроль ефективності, безпеки та принципи вибору гіпоглікемічних препаратів. Препарати інсуліну, їх схеми та особливості застосування в залежності від тривалості дії. Препарати гормонів щитовидної залози. Покази та проти покази та побічні ефекти до застосування антиглюкокортикоїдних лікарських засобів. Механізм дії і основні фармакодинамічні ефекти глюкокортикоїдів. Покази до призначення, режим дозування глюкокортикоїдів. Синдром відміни.

Тема 9.

Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних лікарських засобів.

Принципи сучасної антибактеріальної терапії. Класифікація антибіотиків. Роль антибіотиків і хіміотерапевтичних препаратів при інфекційних та гнійно-запальних захворюваннях. Вибір антибактеріальних засобів у відповідності до чутливості мікроорганізмів і локалізацією процесів, важкістю захворювання. Побічні ефекти і протипоказання до антибактеріальної терапії. Вибір антибактеріального лікарського засобу в залежності від фармакокінетики. Вікові особливості антибактеріальної терапії. Антибіотикорезистентність та шляхи її подолання. Противірусні засоби (вакцини, інтерферони, синтетичні противірусні препарати). Протигрибкові засоби (протигрибкові антибіотики, імідазоли, тріазоли, інші).

Тема 10.

Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на функції травного каналу. Визначення принципів терапії при виразковій хворобі шлунка і 12-палої кишки, гастритах, колітах, ентеритах, синдрому подразненої кишки, гастро-езофагеальної рефлюксної хвороби. Значення препаратів, що впливають на секреторну функцію шлунка. Антихелікобактерна терапія. Гастроцитопротектори. Медикаментозна регуляція моторики травного каналу. Значення симптоматичних засобів: протиблювотних і блювотних, послаблюючих і антидіарейних. Дозовий режим.

Тема 11.

Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на гепатобіліарну систему та підшлункову залозу.

Принципи терапії холециститів, гепатитів та панкреатиту. Обґрунтування вибору та характеристика препаратів з ферментними та антиферментними властивостями. Особливості сумісного застосування спазмолітичних препаратів. Фармакокінетика та фармакодинаміка препаратів, що впливають на функцію печінки. Показання та протипоказання до застосування. Побічна дія. Дозовий режим. Оцінка ефективності та безпеки застосування.

Тема 12.

Взаємодія лікарських препаратів, види побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії.

Взаємодія лікарських препаратів при комплексній лікарській терапії: види і характер прояву взаємодії. Клінічні прояви взаємодії лікарських засобів. Комбіновані лікарські засоби. Переваги і недоліки комбінованих препаратів. види побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії.

Класифікація видів побічної дії ліків, основні типи побічних реакцій і ускладнень лікарської терапії. Побічні реакції, пов'язані з фармакологічною активністю. Токсичні ускладнення. Порушення імунологічних властивостей організму. Алергійні і псевдоалергійні реакції. Ідіосинкразія. Клінічні прояви побічної дії лікарських засобів.

Загальне поняття про лікарську хворобу. Причини виникнення, основні клінічні варіанти і прояви лікарської хвороби. Синдроми, що виникають у відповідь на застосування лікарських засобів, як прояв лікарської хвороби

(синдром Лайєлла, Стивена-Джонсона). Місце поліпрагмазії серед причин ускладнень лікарської терапії.

**2. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ – МОДУЛЮ 1:
„Клінічна фармакологія”.**

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС
1.Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на ліпідний обмін.	2	3	4
2.Клініко-фармакологічна характеристика антиангінальних та антиішемічних лікарських засобів.	-	4	4
3. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до згортання.	2	4	2
4.Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів.	2	4	4
5.Клініко-фармакологічна характеристика антиаритмічних лікарських засобів.	-	4	4
6. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Протизапальні лікарські засоби (стероїдні, нестероїдні).	-	4	4
7. Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів.	-	4	4
8.Клініко-фармакологічна характеристика гормональних лікарських засобів	-	3	2
9.Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних лікарських засобів	2	4	4
10. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на функції травного каналу та гепатобіліарну систему та підшлункову залозу.	2	3	4
11. Взаємодія лікарських препаратів, види побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії	-	3	4
Усього годин - 90	10	40	40
Кредитів ECTS – 3,0			

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з.п.	Тема	Кількість годин
1.	Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на ліпідний обмін.	2
2	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до згортання.	2
3	Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів	2
4	Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних лікарських засобів	2
5	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на функції травного каналу та гепатобіліарну систему та підшлункову залозу.	2
РАЗОМ		10

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Тема	Кількість годин
1	Предмет і завдання клінічної фармакології. Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки. Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на ліпідний обмін.	4
2	Клініко-фармакологічна характеристика антиангінальних та антиішемічних лікарських засобів.	4
3	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до згортання	4
4	Клініко-фармакологічна характеристика антигіпертензивних лікарських засобів.	4
5	Клініко-фармакологічна характеристика антиаритмічних лікарських засобів.	4
6	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на бронхіальну прохідність. Протизапальні лікарські засоби (стероїдні, нестероїдні).	4
7	Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів.	4
8	Клініко-фармакологічна характеристика гормональних лікарських засобів	4
9	Клініко-фармакологічна характеристика антибактеріальних лікарських засобів	4

10	Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на функції травного каналу та гепатобіліарну систему та підшлункову залозу	4
11	Взаємодія лікарських препаратів, види побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії	4
Разом		40

5. ВИДИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (СРС) ТА ЇЇ КОНТРОЛЬ

<i>№ з.п.</i>	<i>Тема</i>	<i>Кількість годин</i>	<i>Вид контролю</i>
1.	Підготовка до практичних занять .	30	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: <ul style="list-style-type: none"> • Клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, що впливають на здатність крові до зсідання • Клініко-фармакологічна характеристика протиалергійних лікарських засобів • Взаємодія лікарських препаратів, види 	3 3 4	Тези або реферат Тези або реферат Тези, Заповнення

	побічної дії ліків, ускладнення медикаментозної терапії		„Повідомлення про ПР\ПД ЛЗ.” форма № 137\0
	РАЗОМ	40	

7. Форми контролю.

З метою інтенсифікації навчального процесу, систематичності засвоєння навчального матеріалу, встановлення зворотного зв'язку з кожним студентом, своєчасного контролю та корегування навчально-виховного процесу, підвищення мотивації, зменшення пропусків навчальних занять, відповідальності студентів за результати навчальної діяльності успішність кожного студента оцінюються за рейтинговою системою.

Оцінювання – це один із завершальних етапів навчальної діяльності та визначення успішності навчання. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за поточну навчальну діяльність. Оцінка за дисципліну визначається як середня оцінка, переведена в бали, яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточну навчальну діяльність студентів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та допоміжних методів обстеження.

Виставлені за традиційною шкалою оцінки сумуються, виводиться середній бал, який конвертується в бали, множенням на певний коефіцієнт.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється на заліковому занятті.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни становить 200 балів, мінімальна – 120 балів.

1. На практичному занятті оцінку **"відмінно"** студент отримує:

- Якщо студент показав знання в повному обсязі програми з теми, яка вивчається, дає вичерпуючі відповіді на поставлені викладачем запитання.

- Проводить корекцію листків призначення з поясненням необхідності призначення або виключення зі схеми лікування пацієнта з окремою нозологічною формою конкретних лікарських засобів, їх дозуванням, шляхів введення тощо.

- Вільно орієнтується в груповій належності, механізмах дії, побічній дії, показаннях та протипоказаннях до застосування препаратів.

- Чітко здійснює вибір лікарських засобів при ургентних станах, критеріїв оцінки ефективності та безпеки застосування.

2. Оцінка **"добре"** виставляється студентові, який:

- Знає тему, що вивчається в повному обсязі.

- Дає вірні, але не зовсім вичерпуючі відповіді на додаткові запитання, дає відповіді за допомогою викладача.

- Проводить корекцію листків призначення не завжди з поясненням необхідності призначення або виключення зі схеми лікування пацієнта з окремою нозологічною формою конкретних лікарських засобів, їх дозуванням, шляхів введення тощо.

- Добре знає дози та групову належність, механізми дії, побічні дії, показання та протипоказання до застосування лікарських засобів з теми, що вивчається.

3. Оцінка **"задовільно"** виставляється студентові, який:

- На запитання відповідає тільки за допомогою викладача, не завжди вірно орієнтується в питаннях механізму дії препаратів, не дає повний перелік показань та протипоказань застосування препаратів.

- Не завжди вірно проводить корекцію листків призначення без пояснення необхідності призначення або виключення зі схеми лікування пацієнта з окремою нозологічною формою конкретних лікарських засобів, їх дозування, шляхів введення тощо.

4. Оцінку **"незадовільно"** отримує студент, який:

- Відповідає не на всі запитання, навіть за допомогою викладача.

- Не проводить корекцію листків призначення.

- На додаткові запитання не дає відповіді, згідно з якими відповідь можна оцінити як **"задовільно"**.

Підсумковий контроль. Диференційний залік— це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених навчальною програмою.

Форма проведення підсумкового контролю має включати контроль теоретичної і практичної підготовки. Конкретні форми контролю з невідкладної та екстреної медичної допомоги визначаються у робочій навчальній програмі.

Максимальна сума балів підсумкового контролю дорівнює 80.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менш **48 балів**.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як середня арифметична оцінка засвоєння відповідних модулів і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

Конвертація кількості балів за шкалою ECTS та 4-ри бальну (традиційну)

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у шкалу ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Відсоток студентів визначається на виборці студентів даного курсу в межах відповідної спеціальності.

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у 4-ри бальну шкалу таким чином:

Оцінка ECTS	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
A	«5»
B, C	«4»
D, E	«3»
FX, F	«2»

Оцінка з дисципліни FX та F («2») виставляється студенту, якому не зараховано хоча б один змістовий модуль з дисципліни.

Оцінка FX («2») виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового модульного контролю, не більше 2-ох разів, під час зимових канікул та впродовж двох (додаткових) тижнів після закінчення весняного семестру за графіком, затвердженим ректором.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного змістового модуля, або не набрали за поточний навчальну діяльність з мінімальну кількість балів) повинні пройти повторне навчання за індивідуальним навчальним планом

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Класифікація гіполіпідемічних засобів.
2. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення статинів.

3. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення фібратів.
4. Омега-3-поліненасичені жирні кислоти. Механізм дії. Особливості застосування.
5. Класифікація дисліпідемій. Диференційований підхід до застосування гіполіпідемічних засобів.
6. Групи препаратів, що відносяться до антиагінальних та антиішемічних засобів.
7. Механізм дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання до призначення нітратів.
8. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення бета-адреноблокаторів.
9. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення блокаторів кальцієвих каналів.
10. Класифікація блокаторів кальцієвих каналів. Особливості застосування. Дозування.
11. Класифікація бета-адреноблокаторів. Особливості застосування. Дозування.
12. Антиагрегантні препарати. Класифікація. Механізми дії. Способи дозування.
13. Тромболітичні засоби. Показання та протипоказання до тромболілізу. Схеми призначення.
14. Антикоагулянти. Класифікація. Механізми дії. Побічні явища.
15. Класифікація антигіпертензивних препаратів.
16. Диференційований підхід до призначення антигіпертензивної терапії при наявності супутніх захворювань (цукровий діабет, бронхіальна астма, вагітність, похилий вік, феохромоцитома та ін.)
17. Механізм антигіпертензивної дії, фармакологічні ефекти, побічні явища при призначенні антагоністів кальцію. Дозування
18. Механізм антигіпертензивної дії, фармакологічні ефекти, побічні явища при призначенні бета-адреноблокаторів. Дозування.
19. Механізм антигіпертензивної дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання, побічні явища при призначенні інгібіторів ангіотензинперетворюючого ферменту. Дозування.
20. Механізм антигіпертензивної дії, фармакологічні ефекти, показання та протипоказання, побічні явища при призначенні антагоністів рецепторів ангіотензину II. Дозування.
21. Принципи комбінованого застосування антигіпертензивних засобів.
22. Класифікація антиаритмічних препаратів.
23. Диференційований підхід до призначення антиаритмічних засобів.
24. Класифікація серцевих глікозидів. Дозування.
25. Кардіальні ефекти серцевих глікозидів.
26. Показання до призначення серцевих глікозидів.
27. Клінічні та ЕКГ- ознаки інтоксикації серцевими глікозидами.
28. Неглікозидні інотропні лікарські засоби. Показання для призначення.
29. Класифікація діуретичних засобів.

30. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення петльових діуретиків.
31. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення тіазидних та тіазидоподібних діуретиків. Дозування.
32. Механізм дії та фармакологічні ефекти калійзберігаючих діуретиків. Показання та протипоказання до застосування. Режим дозування.
33. Диференційований підхід до вибору діуретичного препарату в залежності від наявності супутніх захворювань (вплив на ліпідний та вуглеводний обмін речовинами).
34. Класифікація лікарських засобів що впливають на бронхіальну прохідність.
35. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення β_2 агоністів короткої дії. Дозування.
36. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення β_2 агоністів тривалої дії. Дозування.
37. Метилксантини, механізм дії, фармакологічні ефекти, побічні явища. Дозування.
38. Глюкокортикостероїди. Переваги застосування інгаляційних препаратів. Режими дозування.
39. Побічні явища, що зустрічаються при тривалому використанні глюкокортикоїдів.
40. Правила відміни глюкокортикостероїдів.
41. Протикашльові засоби. Механізми дії. Режими дозування.
42. Взаємодія лікарських засобів.
43. Види побічних ефектів.
44. Класифікація нестероїдних протизапальних засобів.
45. Механізми дії, фармакологічні властивості нестероїдних протизапальних засобів.
46. Показання та протипоказання. Побічні явища при застосуванні нестероїдних протизапальних засобів.
47. Режими дозування нестероїдних протизапальних засобів.
48. Найбільш частіші помилки при призначенні антибактеріальних лікарських засобів.
49. Алергічні реакції на введення антибактеріальних засобів. Клінічні прояви.
50. Класифікація. Спектр активності. Механізм дії. Особливості застосування пеніцилінів. Дозування.
51. Класифікація. Спектр активності. Механізм дії. Особливості застосування цефалоспоринів. Дозування.
52. Класифікація. Спектр активності. Механізм дії. Особливості застосування карбапенемів. Дозування.
53. Класифікація. Спектр активності. Механізм дії. Особливості застосування аміноглікозидів. Дозування.
54. Класифікація. Спектр активності. Механізм дії. Особливості застосування фторхінолонів. Дозування.

55. Класифікація. Спектр активності. Механізм дії. Особливості застосування макролідів. Дозування.
56. Засоби, що стимулюють моторну функцію ШКТ. Класифікація.
57. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення селективних блокаторів дофамінових рецепторів. Дозування.
58. Клініко-фармакологічна характеристика засобів, що пригнічують моторно-евакуаторну функцію ШКТ – лоперамід. Дозування.
59. Засоби зі спазмолітичною активністю, механізми дії, фармакологічні властивості, показання, протипоказання, дозування.
60. Лікарські засоби з антисекреторною активністю.
61. Класифікація, механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення інгібіторів протонної помпи. Дозування.
62. Класифікація, механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення H₂ блокаторів гістамінових рецепторів. Дозування.
63. Механізм дії антацидів. Фармакологічні властивості. Дозування.
64. Цитопротектори. Фармакологічні особливості. Дозування.
65. Гепатопротектори. Класифікація. Механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення. Дозування.
66. Панкреатичні ферменти. Фармакологічні особливості. Показання до застосування. Побічні явища. Режим дозування.
67. Ускладнення медикаментозної терапії.
68. Класифікація механізм дії, фармакокінетика та фармакодинаміка, показання та протипоказання до призначення проти алергійних засобів. Дозування.
69. Класифікація інсулінів. Показання, протипоказання, побічні явища, режим дозування.
70. Пероральні цукрознижувальні засоби. Класифікація, механізм дії, дозування.
71. Андрогени. Фармакологічні властивості. Дозування.
72. Естрогени. Фармакологічні властивості. Дозування.
73. Антиандрогени, антиестрогени. Показання, режим дозування, застосування.
74. Гормональні контрацептиви. Фармакологічні властивості. Особливості дозування.
75. Препарати гормонів щитоподібної залози. Показання та протипоказання, механізм дії, застосування.
76. Антитиреоїдні препарати. Фармакологічні особливості. Побічні ефекти, принципи застосування.

7.1 ПЕРЕЛІК ПРЕПАРАТІВ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ГПОЛІПІДЕМІЧНІ ЛЗ

Аторвастатин	Atorvastatinum	Т. 10 мг
Нікотинова кислота	Nicotinic	Ф. 1%; Т. 50 мг
Розувастатин	Rosuvastatinum	Т. 10, 20 мг
Сімвастатин	Simvastatinum	Т. 10, 20 мг

Фенофібрат	Fenofibrate	Кап. 0,1 г
-------------------	-------------	------------

НІТРАТИ ТА СІДНОНІМИНИ

Ізосорбіда 5-мононітрат	Isosorbidi mononitratum	К. 40; 60 мг
Ізосорбіда динітрат	Isosorbidi dinitratum	Т. 20, 40 мг
Нітроглицерин	Nitroglycerinum	Т. 5мг; Фл. 1% (спирт)–5мл; Л. 1%
Молсидомін	molsidominum	Т. 0,002

АНТАГОНІСТИ КАЛЬЦІЮ

Амлодипін	Amlodipine	Т. 5; 10 мг
Верапаміл	Verapamil	Т. 40; 80 мг
Ділтіазем	Diltiazem	Т. 30; 60 мг
Ніфедипін	Nifedipine	К. 10; 20 мг

БЛОКАТОРИ АДРЕНЕРГІЧНИХ РЕЦЕПТОРІВ (альфа- та бета-)

Атенолол	Atenolol	Т. 0,1; 0,05 г
Бісопролол	Bisoprolol	Т. 2,5; 5; 10 мг
Доксазозін	Doxazozin	Т. 2; 4 мг
Карведілол	Carvedilolum	Т. 12,5; 25; 50 мг
Метопролол	Metoprololum	Т. 50 мг
Небіволол	Nebivololum	Т. 5 мг

БЛОКАТОРИ F-КАНАЛІВ

Івабрадін	Ivabrabine	Т. 5; 7,5 мг
------------------	------------	--------------

ІНГІБІТОРИ АПФ

Еналаприл	Enalapril	Т. 5; 10; 20; 40 мг
Каптоприл	Captopril	Т. 12,5; 25; 50; 100 мг
Лізіноприл	Lizinopril	Т. 10; 40мг
Периндоприл	Perindopril	Т. 4; 8 мг
Раміприл	Ramipril	Т. 12,5; 25; 5; 10 мг
Фозиноприл	Fozinopril	Т. 10; 40 мг

АРА-II

Валсартан	Valsartan	Т. 80 мг, 160 мг
Ірбесартан	Irbesartan	Т. 75; 150мг
Кандесартан	Candesartan	Т. 4.8; 16 мг
Лозартан	Losartan	Т. 10; 40 мг
Телмисартан	Telmisartan	Т. 80 мг

ЦЕНТРАЛЬНІ СИМПАТОЛІТИКИ

Альфа - метілдопа	Methyldopa	Т. 250 мг
Клонідін	Clophelinum	Т. 0.075; 0,15 мг; А. 0,01% -1мл

АНТИАРИТМІЧНІ ЛЗ

Етацизін	Aethacizinum	Т. 25; 50 мг
Аміодарон	Amidaronum	Т. 200 мг
Лідокаїн	Lidocaine	А. 0.5; 1; 2; 5; 10 %
Пропафенон	Propafenon	Т. 150 мг
Соталол	Sotalol	Т. 80; 160мг
Прокаїнамід	Procainamide	Т.0,25 г, 10 % - 5 мл

СЕРЦЕВІ ГЛІКОЗИДИ ТА НЕГЛІКОЗИДНІ ЛЗ

Дігосин	Digoxinum	Т. 0.125; 0,25 мг, А. 0,025% - 1 мл
Добутамін	Dobutamine	Ф. 5 %- 55 мл; Фл. 0,1; 0,25
Допамін	Dopamin	А. 50; 200 мг №5
Строфантин	Strophanthinum	А. 0.025 % - 1мл

СЕЧОГІННІ ЛЗ

Гідрохлортіазид	Hydrochlorotiazide	Т. 25 мг; 100 мг
Індапамід	Indapamid	Т. 1,5; 2,5 мг
Спіронолактон	Spiro nolactone	Т. 25; 50; 100 мг
Торасемід	Torasemidum	Р-р / ін.10 мг, Т. 10 мг
Фуросемід	Furosemide	Т. 40 мг, А. 20 мг

ЛЗ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА БРОНХІАЛЬНУ ПРОХІДНІСТЬ

Адреналін	Epinephrinum	А. 0,18 % 1 мл №10
Амброксол	Ambroxolum	Т. 30 мг; Сир.15 мг-5мл; А. 0,75%
Ацетилцистеїн	Acetylcystein	Т.100 мг; К.200; 400мг
Еуфілін	Euphyllinum	Т.150 мг; А. 2,4% № 5;10
Теотропіум бромід	Teotropii bromidum	Аер. 18 мкг
Недокроміл натрія	Natrii nedocromili	Аер. 1 доза - 2 мг
Сальбутамол	Salbutamololum	Аер.200 доз.фл; Т.2;4 мг
Сальметерол	Salmeterolum	Аер. д/і 25 мкг -120/доз
Фенотерол	Fenoterolum	Аер.0,1 мг
Беклометазон	Beclometasonum	Аер. 50, 100, 250 мкг\доза фл. 200 доз
Монтелукаст	Montelukast	Т. 10 мг

ПРОТИЗАПАЛЬНІ ЛЗ

Гідрокортизон	Hydrocortisone	Ін.100;500 мг; Мазь 0,1;
----------------------	----------------	--------------------------

		1; 2,5 %; Крем 0,1%
Дексаметазон	Dexamethasonum	Т.500 мг; А. 4мг – 1 мл
Діклофенак натрія	Natrii diclofenacum	Т. п/о 25, 50 мг №30
Мелоксікам	Meloxicam	Т. 7,5; 15 мг; Св. 7,5; 15мг
Метілпреднізолон	Methylprednisolonum	Т. 4,8 мг; А. 0,4 %
Німесулід	Nimesulide	Т. 100 мг; Ф. сусп. 1%
Преднізолон	Prednisolonum	Т. 5 мг; А. 25; 30 мг - 1мл
Рофєкоксіб	Rofecoxib	Т. 25; 50 мг
Целекоксіб	Celecoxib	Капс. 100; 200 мг
Ацетамінофєн	Acetaminofen	Т. 500 мг, капс.500 мг

АНТИБАКТЕРІАЛЬНІ ЛЗ

Азитроміцин	Azithromycin	Т. 125; 500 мг; К. 250 мг; Сир. 100; 200мг в 5 мл
Амікацин	Amikacinum	А. 50; 125; 250; 500 мг - 1мл
Амоксицилін	Amoxycillinum	Т. 250; 500 мг
Ацикловір	Acyclovirum	Т. 200, 400, 800 мг
Бензилпеніцилін	Benzylpenicillin	Ф. 25 тис.; 50 тис.; 100 тис.; 1 млн. ОД
Ванкоміцин	Vancomycin	Ф. 500; 1000 мг
Гентаміцин	Gentamycin	А. 10; 20; 40 мг - 1 мл; М. 0,1%; Аєр. 0,1 %
Доксіциклін	Doxycycline	К. та Т. 50; 100; 200 мг
Імпінем	Imipenem	Ф. 500 мг в/м
Інтерферон - альфа	Interferonum alfa	Р-р д/ин. 10,18, 25,30, 60 млн. МЕ
Кларітроміцин	Clarithromycin	Т. 250 мг; Ф. 500 мг
Кліндаміцин	Clindamycin	К. 75; 150; 300 мг; А. 2;4 мл
Лєвофлоксацин	Levofloxacin	Т. 250; 500 мг; Ф. 5 мг в 1 мл - 100 мл
Ріфампіцин	Rifampicin	К.150; 300 мг; А. в/м 125 мг – 1,5 мл; 250 мг-3 мл; в/в 500 мг – 10 мл
Рібавірін	Ribavirinum	Капс. 100, 200 мг
Стрептоміцин	Streptomycin	Ф. 500; 1000 мг
Сульфадиметоксин	Sulfadimethoxine	Т. 200; 500 мг
Сульфасалазін	Sulfasalazin	Т. 500 мг
Тетрациклін	Tetracycline	К.250; 500 мг; М. 300 мг
Тобраміцин	Tobramycin	А.10; 20; 40 мг–1 мл; М.0,3%
Флуконазол	Fluconanazolium	Капс. 50, 100, 150 мг
Цефалексін	Cefalexin	Т. 50; 250; 1000 мг; К. 250; 500 мг
Цефепім	Cefepime	Ф. 500 мг; 1; 2 г
Цефотаксим	Cefotaxime	Ф. 250; 500 мг; 1; 2 г
Цефтріаксон	Ceftriaxone	Ф. 250; 500 мг; 1; 2 г

Цефуроксім	Cefuroxime	Ф. 250; 750; 1500 мг;
-------------------	------------	-----------------------

		Т. 125; 250; 500 мг
Цифтазидим	Ceftazidimum	Пор.д/ін р-ра 0,5, 1,2 гр фл.
Ципрофлоксацин	Ciprofloxacin	Т. 250; 500; 750 мг; Рн. д/і 10; 20 мг - 1 мл

ЛЗ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФУНКЦІЇ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ

Атропіна сульфат	Atropine sulfas	А. 0,1 %; Т. 0,5 мг
Вісмута субцитрат	Bismuthi subcitrate	Т. 0,12
Домперідон	Domperidon	Т. 10 мг
Дротаверіна гідро хлорид	Drotaverinum hydrochloridum	Т. 40 мг; А. 2% - 2 мл
Лактулоза	Lactulose	Сироп 200 мл
Лоперамід	Loperamide	Т. 2 мг
Мебеверін	Mebeverinum hydrochloridum	Т. 200 мг
Метоклопрамід	Metoclorpramide	Т. 10 мг; А. 2 мл
Омепразол	Omeprazole	К. 20 мг
Пірензепін	Pirenzepine	Т. 25; 50 мг; А. 0,5 %
Пріфіній бромід	Prifinium bromidum	Т. 30 мг, сироп.
Рабепразол	Rabiprozole	Т. 20 мг
Сукральфат	Sucralfate	Т. 500; 1000 мг
Фамотидін	Famotidine	Т. 20; 40 мг; Ф. 0,02 г

ЛЗ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ГЕПАТОБІЛІАРНУ СИСТЕМУ ТА ПІДШЛУНКОВУ ЗАЛОЗУ

Адеметіонін	Ademethyoninum	Ф. 400 мл
Есенціальні фосфоліпід	Essential forte H	К.300 мг; А. 250 мг–5мл
Октреотид	Octreotidum	А. 100
Панкреатин	pancreatin	Т. 0.25
Сілімарін	silimarin	Т. 0,04
Урсодезоксіхолева кислота	Ursodesoxycholine acid	К. 250 мг
Холаголум	Cholagolum F	Ф. 10 мл
Цитраргінін	Citrarginine	А. 10 мл

ЛЗ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА СИСТЕМУ КОАГУЛЯЦІЇ

Альтеплаза	Alteplase	Ф. 50 мг № 2
Амінокапронова кислота	Aminocapronic acid	Ф. 5 % - 100 мл
Ацетилсаліцилова кислота	Acetylsalicylic acid	Т. 100; 300; 325; 500 мг; Т. розч. 350 мг;
Варфарін	Warfarinum	Т. 1; 3; 5 мг

Гепарин	Heparin sodium	Ф. та А. 5 тис.; 25 тис. МО – 1 мл; Гель 1000 МО - 1 г
Етамзілат	Etamsylate	Т.0,25 №100 А. 2мл -12.5% р-н №50
Еноксапарин	Enoxaparinum	Шпр.0.4; 0.8
Надропарин	Nadroparinum	Шпр.0.3; 0.6; 0,8
Стрептокіназа	Streptokinase	Ф. 100 тис.; 250 тис.; 600 тис.; 1млн. ; 5 млн. МО
Клопідогрел	Clopidogrel	Т. 75 мг

ГОРМОНАЛЬНІ ЛЗ

Лантус	Insulin glargine	Ф. 10 мл, карт.3 мл (1 мл–100 од)
Епайдра	Insulin glulisine	Ф. 10 мл, карт.3 мл (1 мл–100 од)
Актрапід	Insulin actrapidi	Ф. 10 мл, карт.3 мл (1 мл–100 од)
Протафан	Insulin protaphane	Ф. 10 мл, карт.3 мл (1 мл–100 од)
Фармасулін Н	Insulin pharماسulini Н	Ф. 10 мл, карт.3 мл (1 мл–100 од)
Фармасулін ННР	Insulin pharماسulini ННР	Ф. 10 мл, карт.3 мл (1 мл–100 од)
Глібенкламід	Glibenclamidum	Шпр.0.4; 0.8
Гліклазид	Gliclazidum	Шпр.0.3; 0.6; 0,8
Глімепірид	Glimepiridum	Ф. 100 тис.; 250 тис.; 600 тис.; 1млн. ; 5 млн. МО
Метформін	Metforminum	Т. 500 мг, 850 мг, 1000 мг
Л-Тироксин	Thyroxinum	Т. 25 мг, 50 мг, 75 мг, 100 мг, 125 мг.
Тирозол	Thyrozolum	Т 5 мг
Тестостерону ундеканоат	Thestosteroni undecanoati	А 4 мл-1000 мг
Окситоцин	Oxytocinum	А 5 МЕ 1 мл
Прогестерон	Progesteronum	ТА
Естрадіол	Estradiolum	Т 50 мг
Діане 35	Diane 35	№21
Ліндинет	Lindinet	№ 21
Новінет	Novinet	№ 21
Ципротерон	Cyproteronum	Т 100 мг А 300 мг

8. Перелік навчально-методичної літератури.

1. Клінічна фармакологія: Підручник / О.М. Біловол, О.Ф. Возіанов, І.К. Латогуз, В.Ф.Москаленко, А.Я. Циганенко; За ред. О.М. Біловола, І.К.Латогуза і А.Я. Циганенка: У 2 т. – К.: Здоров'я, 2005.
2. Clinical Pharmacology by Morris J Brown, Pankaj Sharma, Fraz A. Mir – 2018
3. Метелица В.И. Справочник по клинической фармакологии сердечно-сосудистых лекарственных средств. - М.: Медпрактика, 1996. -784 с.
4. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. - Харьков: Прапор; НФаУ, 2000, Т. 1. - 672 с., Т.2. - 656 с.
5. Залюбовська О.І., Коваль С.М., Литвинова О.М. Клінічна фармакологія., Підручник. - Х.: Видавничий дім «ІНЖЕК» 2003. - 688 с.
6. Клиническая фармакология: учеб. / Под ред.. В.Г. Кукеса. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: ГЭОТАР – МЕД, 2006. - 944 с.: ил.
7. Клиническая фармакология: учеб./ И.Б. Михайлов. - 4-е изд., перераб. и доп.-М.: АСТ СПб.: Сова, 2005. – 518 с.
8. Клиническая фармакология: / С.В.Налетов, И.А.Зупанец, Т.Д.Бахтеева и др. Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. - 448с.